

3.2015

Sveriges teckenspråkstolkars förenings medlemstidning

TOLKTRYCKET

Efsli school
i Stockholm
s. 23

Ännu mer bildetelefonti s. 7-9

Tolktrycket träffar
Anne-Marie Ternstedt s. 12

Fem sidor reportage från
Efsli i Warsawa s. 16-21

Dags för höst, igen.

Årstidsväxlingarna får mig att tänka på förändringar som sker runt omkring oss, mer eller mindre hela tiden.

Det är något visst med förändringar, ibland är det smärtsamt och jobbigt och ibland glädjefyllt och efterlängtat. Det brukar ta ett tag innan man kommer till rätta i det nya, ovana. Men efter ett tag känns det som om man aldrig gjort något annat, det nya har blivit normaltillstånd.

Det sker förändringar inom tolkvärlden också. Det märks kanske extra tydligt för mig som driver eget företag. Upphandlingar gör att nya aktörer tar över ansvaret hos kunder och det gör att man måste hitta nya förhållningssätt till allt det nya. Kanske handlar det om att tillgången på tolkuppdrag minskar. Det kan leda till att man sitter i sin kammare med magont på grund av osäkerheten kring hur man ska lyckas fylla kalendern med jobb. Eller så har man kanske vunnit en upphandling eller skrivit på ett avtal med en kund och kan fortsätta jobba utan att behöva oroas över hur morgondagen ska gå runt ekonomiskt. I vår lilla tolkvärld är konkurrensen om tolkuppdragen emellanåt stenhård, men vi får inte tappa fokus från att vi måste samarbeta. Oavsett om vi är tillsvidareanställda, frilans eller egenföretagare så behöver vi varandra och vi är beroende av att stötta och ställa upp för varandra som kollegor. Jag tror att när vi gör detta så kan vi utföra vårt jobb på en helt annan nivå.

Jag tror och hoppas att STTF:s satsningar på fortbildning är ett sätt att få oss tolkar att känna en tydligare vi-känsla, att vi kan samlas kring gemensamma diskussionsämnen och på så sätt stärka vår yrkeskår.

Har du förslag eller tankar kring vad vi ska satsa på inom STTF så tveka inte med att höra av dig.

Tillsammans kan vi klara de ofrånkomliga förändringar som ständigt sker inom vårt yrke.

Jobba lugnt!

Tolktrycket är Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning.

Mejl: kontakt@sttf.org

Ansvarig utgivare: Evelina Alenäs

Sättning: Stefan Coster

Medverkande detta nummer: Jenny Bergqvist, Evelina Alenäs, Christin Agnemyr, Cecilia Anfält, Paula Molander, Cecilia Franzén, Anette Sandberg, Ivar Wästhed, Sandra Précenth, Brita Wideberg, Maria Sköld, Louise Schylander, Gabriella With, Evelina Wikman, Christer Vernberg, Märta Bergström, Stefan Coster, och Camilla Warnicke.

Nummer 90 sedan start

Jenny Bergqvist
Medlemsansvarig

STTF:s styrelse består av

Evelina Alenäs, ordförande
Anette Åsén, vice ordförande
Stefan Coster, sekreterare
Lina Lomberg, kassör
Märta Bergström, kommunikation
Jenny Bergqvist, medlemsansvarig
Petra Jakobsson, ledamot

sttftolk

sttftolk

Sveriges
teckenspråkstolkars
förening (STTF)

Bli medlem på sttf.org

Aktiva 350 kr
Stödande 200 kr
Organisation 600 kr
Endast prenumeration 600 kr
Extra nummer (för pren.) 350 kr

Redaktion:

Brita Wideberg
Ivar Wästhed
David Olofsson
Louise Schylander
Maria Sköld
Stefan Coster

Annonsera i tolktrycket

1/1-sida 3.750 kr
2/3-sida 2.800 kr
1/2-sida 2.350 kr
1/3-sida 1.700 kr
1/4-sida 1400 kr
1/8-sida 950 kr

Fokus på fortbildning

21-22 augusti hade vi styrelsemöte i Jönköping. Delar av styrelsen var på plats, andra slöt upp via Skype. Helgen blev ett bra och peppande avstamp inför hösten där vi alla kände att vi kom igång bra efter sommarens vila i hängmattan. Vi följde upp tidigare ärenden som t.ex. våra möten med SDR och Statskontoret och vår avsiktsförklaring med FSDB, men vi hann också sikta framåt genom att planera nästa årsmöte och skissa på ett upplägg för nästa års fokusområden. Därefter har Märta och Stefan hunnit representera STTF i Warszawa på Efsli:s årsmöte och konferens. Jag hoppas verkligen att du har följt deras intressanta och roliga rapportering på Facebook och Instagram. Under #sttf hittar du alltid senaste nytt från oss!

Närmast i tid ligger ytterligare ett styrelsemöte under hösten och vi kan dessutom erbjuda er ytterligare ett utbildningstillfälle: Steg 2 i tolkning till och från engelska. Detta sker i samband med årsmötet i januari, i Stockholm. Vi vill också påminna er om att det fortfarande finns pengar avsatta i budget för fler lokala utbildningsåtgärder. Gå samman med dina kollegor och anordna en föreläsning! Om du missade årsmötet i Härnösand i mars så har du nu möjlighet att ta del av föreläsningarna i vår nytryckta konferensvolym som finns att köpa. Mejla din beställning till kontakt@sttf.org!

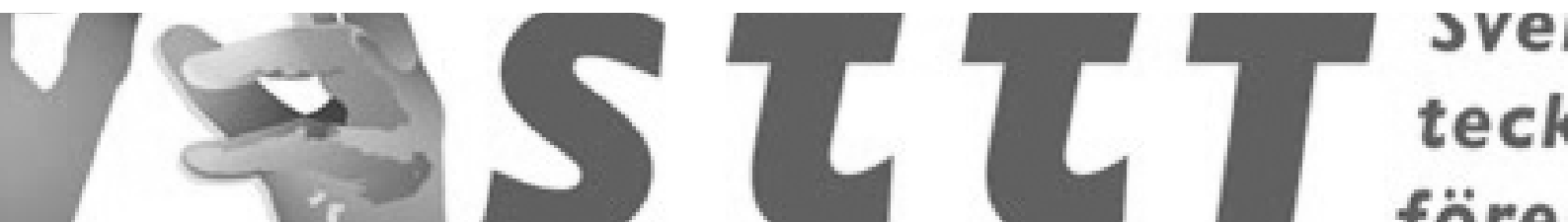
Du har väl inte heller missat att besöka www.sttf.org, vår nya fina hemsida? Där presenterar vi utöver nyheter och information bl.a. tävlingar och erbjudanden om rabatterade kursavgifter och möjlighet till sponsrat konferensdeltagande på exempelvis Efsli.

Vårt mål har hela tiden varit att göra föreningen relevant för alla tolkar. Det största beviset på att våra satsningar leder oss just dit är att medlemsantalet ökar. Vi är många, men vi ska bli fler!

Nu fortsätter vi i styrelsen att med glädje jobba vidare under 2015.

Evelina Alenäs
Ordförande

Tolktjänstutredningen, uppdaterad 18/9 -15

Och så händer det...

Precis när man är så där obeskrivligt trött på allt som händer och framför allt det som inte händer med vårt fina yrke, då händer det.

Jag har precis fått veta att Tarja Birkoff, som var den första interdepartementala tolktjänstutredaren på Socialdepartementet, skall besöka Tolktcentralen i Örebro. Hon kommer den 29 september. Det är förstås alldeles för tidigt att slå några frivolter över detta. (Om nu någon mot förmodan skulle komma på en sådan ide.)

Fortsättning följer i nästa nummer...

Ivar Wästhed

Rättelse

I förra numret av tolktrycket skrev vi felaktigt att Anna-Lena Nilsson jobbade på Institutionen för lingvistik på Stockholms universitet. Hon jobbar i själva verket på Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) i Trondheim.

Teckenspråkets dag 14 maj i Örebro

Sök på 'signmark' på youtube.com för teckenspråkig musik och inspiration.

Minns ni hashtaggen som cirkulerade på internet i mitten av maj? Under #lovetsporebro är all aktivitet som rör firandet av Teckenspråkets dag i Örebro samlad. "I love you"-tecknet är gemensamt för hela firandet, och syns i såväl loggan som i de många selfies som lagts upp under hashtaggen på sociala medier. Detta symboliserar att Örebro älskar teckenspråk, vilket också är anledningen till varför staden för fem år sedan utropade sig till europeisk huvudstad för teckenspråk. Arrangörer för #lovetsporebro var Riksteatern Örebro län, Örebro kommun, ABF WeSign, Örebro länsteaters Wonderland och Dövas förening.

Firandet pågick i dagarna två och schemat var minst sagt fullspäckt. Onsdagen, 13 maj, ägnades åt paneldebatt mellan politiker och tjänstemän. Debatten livesändes på både svenskt och internationellt teckenspråk. En av frågorna som debatterades var just om Örebro som teckenspråkets huvudstad i Europa - vad har hänt de senaste fem åren? Efter debatten stundade en after work på Clarion Hotel med uppträdanden av Romel Belcher och Tommy Krängh, kända från Melodifestivalen.

Under torsdagen, självaste Teckenspråkets dag, var det full aktivitet runt Örebro länsteater. Från klockan 11-16 var schemat fullt med aktiviteter för alla åldrar: workshops, kulturarrangemang och utställningar både inomhus och utomhus.

Det största dragplåstret dessa två dagar måste nog ändå ha varit de två konserterna på torsdagskvällen. Marko Vuoriheimo, förmodligen mest känd som Signmark, uppträdde

tillsammans med sitt band bestående av Iina Maaria Salin, Chike Ohanwe och Adam Tensta. Den första konserten klockan 18:00 var alkoholfri och tillgänglig för alla åldrar, den andra började efter 23:00 och var för alla som är över 18 år.

Tolktrycket besökte den barnvänliga konserten och Signmark har verkligen förmågan att få med publiken i sitt framträdande. Man rycks med av stämningen och sträcker händerna i luften, och fast man aldrig sett eller hört låtarna förut känner man att man vill sjunga med när han uppmuntrar till det i låtar som Impossible is my thing. I slutet av spelningen bjöd Signmark upp en tjej ur publiken på scenen och tillsammans tecknade de slutet på låten Against the wall som om de hade övat in det ihop innan!

Text: **Maria Sköld** och **Louise Schylander**
Foto: **Louise Schylander**

Världens bästa arbetsplats-dag!

Den 18 september hade vi på tolkcentralen i Sörmland en heldag ihop som vi döpte till "Världens bästa arbetsplats-dag".

Dagen varvades med teori, diskussioner och friskvårdsaktiviteter. Dagens tema var kommunikation inom gruppen och är en fortsättning på ett arbetsätt vi har arbetat med kontinuerligt under några år.

Vi började dagen med ett yogapass för att få fokus på dagen. Efter en kortare rast gick vi in på våra grundpersonligheter som vi beskriver i färgerna röd, blå, gul och grön och hur man helst kommunicerar utifrån dem. Vi kopplade våra färger till PPA, en annan personlighetsanalys vi har genomfört på tolkcentralen, där var och en fick berätta om sin person utifrån analysresultaten.

Vi pratade även om empatisk kommunikation och hur vi helst ska bemöta varandra med giraffattityd och undvika vargens angreppssätt.

Vi i arbetsgruppen upplever att vi hade en toppendag med bra diskussioner där vi lyfter varandras och våra egna styrkor och lär oss mycket om vilka personer vi har i gruppen. Det hjälper oss att kommunicera bättre i vardagen

och att utveckla vår tolkcentral till att bli "Världens bästa arbetsplats".

Efter en dag med vargar, giraffer och mycket färg och lek avrundade vi med en stavgångslektion och en väl värd tre-rätters middag lagade av oss själva i samarbetets tecken.

Text: **Cecilia Franzén** och **Gabriella With**

Foto: **Anette Sandberg**

NerikeTolkarna genomgår HBTQ-diplomering

Diplomerade Neriketolkar

NerikeTolkarna AB har deltagit i landets första HBTQ-diplomering. Örebro Pride vill sprida kunskap samt normkritiskt tänkande till verksamheter. "Alla ska känna sig inkluderade" säger delägaren Marie Robach.

NerikeTolkarna har deltagit i landets första HBTQ-diplomering under hösten och våren 2014/2015. Kursen arrangeras av Örebro Pride med Britt-Inger Örenius i spetsen. Diplomeringsen riktas sig främst till arbetsplatser med fokus kring genus och HBTQ-frågor.

Kursen är uppdelad i två utbildningstillfällen. Halva arbetsgruppen började sin utbildning under hösten 2014 och blev diplomerade våren 2015. Den andra halvan av arbetsgruppen började sin utbildning våren 2015 och beräknas få sin diplomering hösten 2015. Under föreläsningen fick vi lyssna på kursledaren Emmie Särnstedt som yttrar att alla bör arbeta normkritiskt.

"Vi gick kursen för att lära oss mer, få mer kunskap kring

HBTQ-frågor så att vi bemöter alla på ett rättvist och bra sätt i vårt yrke. Ingen ska behöva känna sig kränkt, åsidosatt eller annorlunda på ett negativt sätt, utan alla ska känna sig inkluderade." säger delägaren Marie Robach för NerikeTolkarna.

Hela kursen genomsyrades av diskussioner och vi fick en inblick i HBTQ-personers situation i samhället och vi fick också lära oss viktiga och aktuella begrepp. HBTQ-diplomeringsen hjälper oss att bemöta människor jämlikt samt att tänka normkritiskt. Vi har fått många bra verktyg som vi kan implementera i vår verksamhet och rekommenderar starkt att fler diplomerar sig.

Text: Evelina Wikman och Christer Vernberg
NerikeTolkarna AB, Örebro

Bildtelefoni och Tolkjänstutredningen

Visst är det tjatigt? Blir det någonsin något färdigt?

Nu har det gått snart fyra år sedan toltjänstutredningen presenterade sitt förslag till den dåvarande regeringen. Förslaget lämnades 14/12 2011. Upprinnelsen till utredningen var att brukarorganisationerna ville att staten skulle ta ett samlat ansvar för toltjänsten. Toltjänsten idag är ett delat ansvar mellan stat, kommun och landsting. Ofta råder oklarheter kring vem som är betalningsansvarig för toltjudraget. Tolk användaren kommer därför i kläm.

I de övriga nordiska länderna har staten ett övergripande ansvar för toltjänsten, vilket gör Sverige unikt med sin modell.

Det fanns positiva inslag i toltjänstutredningens förslag. De menade att medel och huvudmannskap borde överföras från PTS (Post- och Telestyrelsen) och Arbetsförmedlingen in i en ny statlig myndighet. I övrigt blev det inte mycket utav en samlad toltjänst. Istället skulle det tydliggöras vem/vilka myndigheter som skulle bära toltkostnaderna enligt ansvars och finansieringsprincipen. STTF var kritiska till detta och menade att staten borde ta ett övergripande ansvar för all tolkning och även stå för toltkostnaderna i likhet med toltverksamheten i övriga Norden.

Den dåvarande regeringen ville utreda vidare och ansåg att det var oklara kostnadsberäkningar i toltjänstutredningens förslag. En grundförutsättning för utredningsarbetet var nämligen att en framtida toltverksamhet inte fick kosta mer än den befintliga. Under dessa fyra år har sedan två olika utredare, Tarja Birkoff och Jonas Gumbel, arbetat vidare på uppdrag av socialdepartementet i en så kallad interdepartemental utredning utan att ha presenterat ett enda konkret förslag. Företrädare från brukarorganisationerna, tolkarna (efter påtryckningar) och tolkarbetsgivarna har lagt ner mycket tid och möda att bistå de olika utredarna ända sedan starten med kunskap och synpunkter. Detta har gjorts till synes utan någon som helst nytta.

Fortfarande råder stora oklarheter kring vad man från politiskt håll vill uppnå. Det skall vara en ingång i toltverksamheten för toltkännvändaren, men någon statlig huvudman verkar det inte bli. Hur skall vi då komma vidare och förbättra den befintliga toltverksamheten både för tolkar och för toltkännvändare?

Ett bra steg på vägen vore att få slut på det trista juridiska spel som pågår runt bildtelefonin. I den senaste upphandlingen som genomfördes under våren 2015 fanns tre anbudsgivare; SDR Tecken AB, finska Evantia och Tolk For All. Två anbudsgivare blev godkända, Evantia och SDR tecken AB. Evantia vann upphandlingen, men den är nu överklagad av SDR Tecken AB. Från politiskt håll har riksdagsledamöter från både (KD), Lars Norell, och (S), Eva-Lena Jansson, reagerat över all tur kring bildtelefonitjänsten. Denna viktiga samhällstjänst väcker alltså ett tvärpolitiskt intresse.

Vägen ur den uppkomna situationen vore att ta fasta på det ansvar landstingen har enligt HSL (Hälsa- och Sjukvårdslagen) att tillhandahålla vardagstolkning. Tack vare den tekniska utvecklingen bedrivs idag en stor del av vardagstolkningen via bildtelefoni, en utveckling som för övrigt pågått sedan mer än 20 år tillbaka. VISIONS nätverk för teckenspråkstolkare menar därför att det vore logiskt att huvudmannskapet övergår från PTS till landstingen att förvalta gemensamt. De har av den anledningen skickat en skrivelse till både Näringsdepartementet som PTS sorterar under, och Socialdepartementet som ansvarar för toltjänstutredningen. (Se skrivelse och svar från näringsminister Mehmet Kaplan på nästa uppslag. Beklagligt nog så duckar ministern helt för själva frågeställningen om huvudmannskapet och läget runt bildtelefonin.

Illustration: Sandra Précenth

Sedan ett år tillbaka har vi en ny regering. Under sin oppositionstid uttrycktes stark kritik mot den förra regeringen om hur de hanterat toltjänstutredningen. Nu inställer sig frågan: vad vill nuvarande regering med toltjänstutredningen? Pågår det överhuvudtaget någon utredning? Socialdepartementet har inte besvarat den skrivelse som VISIONS nätverk för teckenspråkstolkare har skickat angående upphandlingen i bildtelefoni och hur toltverksamheten kan bedrivas i framtiden. Uppenbarligen spelar det ingen roll vilken regering som styr i den här frågan. Pinsamt och bedrövt var ordet!

Om man ska tro på den (senaste?) toltjänstutredaren Jonas Gumbel ska ett förslag komma under hösten. Vem vågar lita på det?

Text: **Ivar Wästhed**

Till

Mehmet Kaplan, Bostads-, stadsutvecklings- och IT-
minister Näringsdepartementet.
Annika Strandhäll, Socialminister Socialdepartementet.

Bästa ministrar!

Fackförbundet VISIONs nätverk för Teckenspråkstolkar och Skrivtolkar är mycket bekymrade över den utveckling vi ser inom den viktiga samhällstjänsten bildtelefoni för teckenspråksanvändare. PTS har trots den pågående tolktjänstutredningen valt att genomföra ytterligare en upphandling av bildtelefoni. Detta finner vi vara anmärkningsvärt. Läs även Sveriges Teckenspråkstolkars yrkesförenings (STTF) bedömning (se bilaga 1).

PTS hade kunnat förlänga nuvarande avtal med Region Örebro Län ytterligare 18 månader. En sådan åtgärd hade gett tolktjänstutredningen en möjlighet att presentera sitt förslag till ny tolktjänst som enligt den förre utredaren Jonas Gumbel väntas komma under hösten.

PTS har tidigare genomfört två upphandlingar. 2007 genomfördes den första upphandlingen, där Region Örebro Län var den enda anbudsgivaren. 2011 genomfördes nästa upphandling. Totalt två anbud lades. Därefter startades flera rättsprocesser som utmynnade i att Region Örebro Län var den enda anbudsgivaren som kunde presentera en hållbar drift av tjänsten. Göteborgs Kammarrätt fastslog trots detta att det var fel av Region Örebro Län att avlägga anbud med hänvisning till kommunalagens bestämmelser om lokaliseringsprincipen. Domen överklagades till Högsta förvaltningsrätten som den 1 okt 2014 beslutade att inte ge prövningstillstånd. Därmed fastslogs Kammarrättens dom.

Slutsatsen av dessa domar blev följaktligen att Region Örebro Län var den enda möjliga anbudsgivaren, men en anbudsgivare som inte skulle ha lämnat anbud.

Det förefaller orimligt att Region Örebro Län som utvecklat tjänsten sedan 1995 och drivit den nationellt sedan 1997 fjorton år senare av juridiska skäl skall vara förhindrad till detta. Under dessa år har en unik tolkkompetens byggts upp som nu riskerar att gå förlorad. Dessa år av ständiga rättsprocesser har varit ytterst påfrestande för de teckenspråkstolkar som dagligen arbetar i tjänsten, med en ständig oro för framtida anställning och försörjning.

Mot bakgrund av ovanstående är det ytterst beklagligt att PTS nyligen valt att genomföra ytterligare en upphandling som det halvstatliga finska bolaget Evantia

Oy har vunnit. De kommer att använda sig av AB Neriketolkarna till själva utförandet av bildtelefonitolkningen. Evantia påstår i en pressrelease (150623 <https://www.facebook.com/evantiakonserni>) att Neriketolkarna "har gedigen erfarenhet av bildtelefonitolkning" men de har inte den erfarenhet och kompetens som Region Örebro Läns tolkar upparbetat. Alltsedan 1995 har det utvecklats och uppdaterats rutiner i tjänsten i samarbete med beteendevetare, för att säkerställa arbetsmiljön för tolkarna och en rättsäker tolkning åt tolkanvändarna. Neriketolkarna är av allt att döma i övrigt ett seriöst bolag med kompetenta tolkar.

Denna upphandling kommer med största sannorlighet att överklagas, varpå nya juridiska processer inleds med ytterligare belastning på verksamma tolkar i bildtelefonitjänsten. Enligt en pressrelease från Region Örebro Län är upp till 50 tolkarbetsplatser i fara vilket utgör ca halva arbetsstyrkan på Örebro tolkcentral. Läs <http://www.mynewsdesk.com/se/region-orebro-lan/pressreleases/pressmeddelande-arbetstillfaellen-foersvinner-fraan-tolkcentralen-1183429>

Landstingens huvuduppdrag är att tillhandahålla vardagstolkning enligt HSL§3. Vardagstolkning utförs idag till stor del via bildtelefoni eftersom den tekniska utvecklingen gjort det möjligt. I det här fallet blir det helt uppenbart att tekniken sprungit ifrån lagstiftningen.

Den enda rimliga lösningen på den uppkomna situationen är att frigöra PTS från sitt huvudmannaskap över bildtelefonitjänsten och överföra detsamma till landstingen att förvalta gemensamt. VISIONs nätverk för Teckenspråkstolkar och Skrivtolkar stödjer TALFÖR (Tolkcentralernas Förening För Arbetsledare) förslag som tidigare inlämnats till tolktjänstutredningen (se bilaga 2)

Med Vänlig hälsning
VISIONs nationella nätverk för Teckenspråkstolkar och Skrivtolkar.

REGERINGSKANSLIET

2015-08-05

N2015/5363/ITP

Näringsdepartementet

Bostads-, stadsutvecklings- och it-ministern

VISIONs nationella nätverk för

Teckenspråkstolkare och Skrivtolkar

Ert mejl från den 26 juni 2015 om förmedlingstjänsten bildtelefoni

Tack för ert mejl från den 26 juni 2015 om förmedlingstjänsten för bildtelefoni.

Post- och telestyrelsen (PTS) har i uppdrag att bl.a. ansvara för att alla i Sverige har möjlighet att ringa och använda internet och posttjänster oavsett funktionsförmåga. De allra flesta kan använda marknadens lösningar där PTS stöttar med konkurrensfrämjande reglering, arbete för driftssäkerhet och konsumentskydd. När marknaden inte räcker till agerar PTS genom olika åtgärder som täckningskrav, upphandling av nätanslutning och tjänster som tillgodoser de behov av särskilda posttjänster, grundläggande betaltjänster och elektroniska kommunikationstjänster som personer med funktionsnedsättning har. Upphandling av en förmedlingstjänst för bildtelefoni utgör alltså en del av PTS samlade ansvar att säkra allas tillgång till telefonitjänster.

Den samhällsomfattande tjänsten bildtelefoni.net har upphandlats av PTS och sedan den 1 januari 2008 är det Region Örebro län (tidigare Örebro läns landsting) som tillhandahåller tjänsten. I oktober 2014 fastställde Högsta förvaltningsdomstolen att Örebro läns landstings beslut att lämna anbud i den föregående upphandlingen strider mot reglerna i kommunallagen.

Till följd av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande gjorde PTS bedömningen att myndigheten måste avveckla avtalsrelationen med Region Örebro län (tidigare Örebro läns landsting) så snart som omständigheterna tillät, för att inte riskera att bryta mot den så kallade legalitetsprincipen i 1 kap 1 § tredje stycket regeringsformen. Med anledning av detta och för att säkerställa att en förmedlingstjänst för bildtelefoni ska finnas tillgänglig har PTS genomfört en ny upphandling angående tillhandahållande av bildtelefonitjänsten fr.o.m. den 1 juli 2016. PTS fattade den 17 juni 2015 tilldelningsbeslut om förmedlingstjänsten bildtelefoni. Uppdraget är att tillhandahålla tjänsten från och med 1 juli 2016. Avtalstiden är 38 månader med möjlighet till förlängning på 24 månader. Uppdraget har gått till Evantia Oy. Två leverantörer har begärt överprövning av beslutet hos förvaltningsrätten i Stockholm och PTS har därför inte tecknat något avtal med vinnande leverantör ännu.

Genom den nya upphandlingen av förmedlingstjänsten bildtelefoni kommer obokad distanstolkning tillhandahållas upp till en timme under vardagar kl. 08.00 – 17.00 samt förmedling av samtal dygnet runt alla dagar. Detta är en förbättrad tillgänglighet jämfört med i dag.

PTS är självständig i sin myndighetsutövning och regeringen ska inte föregripa de bedömningar som myndigheten gör i sin löpande myndighetsutövning. Jag har fullt förtroende för att PTS sköter sitt uppdrag att säkerställa att tjänsten bildtelefoni.net finns tillgänglig. Aktuell tjänst är en av flera samhällsomfattande tjänster som PTS ansvarar för i dess uppdrag att se till att alla i Sverige har tillgång till telefoni. Genom att PTS som expertmyndighet på området fortsätter att ha ansvaret för denna tjänst hålls ansvaret för dessa samhällsomfattande tjänster samman.

Stockholm den 5 augusti 2015

Mehmet Kaplan
Bostads-, stadsutvecklings- och it-minister

Trevligt folk i USA

Kallt för två utvecklingsledare från Sverige. Här utanför NTID.

För att hitta en lämplig metod för utvärdering av tolkning för verksamma tolkar, har vi utvecklingsledare på Tolkcentralen Region Örebro Län sökt vitt och brett, nationellt och internationellt. Vårt sökande ledde oss till sist till USA där vi fick möta många kloka, begåvade och trevliga människor. Trevligt folk, helt enkelt, för att citera en känd och populär filmtitel.

Vi utvecklingsledare fick ett uppdrag av vår verksamhetschef för ungefär ett år sedan, nämligen att hitta en mall eller en metod eller kanske snarare en struktur, för hur vi som verksamhet kan titta på tolkning för att hitta mönster och förbättringsområden för våra verksamma tolkar. Vi har lagt ner mycket tid på detta, exempelvis via genomläsning av litteratur, samtal med tolklärare runt om i Sverige, diskussioner med kollegor samt språkvetare och forskare. Under varen har vi gått en kurs för Lars Wallin om "Att analysera teckenspråkstexter I", vilket varit givande i vårt mål att hitta en struktur som kan användas som gemensam grund för oss på Tolkcentralen när vi tittar på våra tolkningar.

Men framför allt tog oss vårt sökande till Washington DC och Rochester NY, för att i USA få information av några av dem som besitter erfarenhet inom fältet analys av tolkning. Varför uppfinna hjul som redan finns, liksom.

Sagt och gjort, den 18 februari reste vi från kylan på Arlanda till kylan i Washington DC. Redan innan avresan hade vi gjort upp en resplan med inbokade möten. Vi skulle besöka

RID - Register of Interpreters for the Deaf - och Gallaudet University.

Vi landade på amerikansk mark på onsdagskvällen och blev upplockade av Kickis gamla roommate Elissa, från tiden då hon pluggade ASL och engelska i DC. Elissa är själv teckenspråkstolk och hon berättade ivrigt under bilfärden om det företag hon byggt upp. Redan tidigt dagen efter började vi beta av våra möten.

Efter en trivsam tunnelbanetur och synnerligen förvirrande promenad i minus femtongradig kyla hittade vi till RID (lite vilse ett tag där...) och höll vi en uppskattad presentation om vår tolkverksamhet. Därefter fick vi möjlighet att sitta ner tillsammans med Dan Ebeling och Earl Fleetwood för en presentation av RIDs verksamhet och fick en god insyn i hur de jobbar med att bedöma tolkning samt hur de skapar material och mallar för utvärdering.

Genom kontaktskapande fick vi sedan en gyllene chans att delta vid en föreläsning på Gallaudet University som handlade om tolkning i utbildningssammanhang. Föreläsningen hölls på ASL, vilken en av oss (jag vill inte nämna några namn men det var Cissi) var tvungen att lyssna på taltolkningen av eftersom det visade sig att kunskapen i ASL var ytterst måttlig. Därefter bjöds vi en guidad tur runt universitetet av en av tolkeleverna. Dagen avrundades med ett avslutande möte med Melanie Metzger som är huvudansvarig för MA-programmet i tolkning vid Gallaudet. Detta kom att bli ett av de mest givande mötena i processen eftersom vi fick hennes breda syn på hur man kan utvärdera tolkning och samla sitt material i olika typer av portfolio.

Efter ett par givande dagar, under vilka vi hann äta de godaste burgarna som någonsin kommit och kommer att inmundigas, flög vi vidare till Rochester NY med ett, tyckte vissa, på tok för litet flygplan i galet vinterväder (äter känns det fel att peka ut folk, men det var Kicki).

I Rochester hade vi bokat en rad möten genom en bekant till Kicki, Michael Rizzolo, som äger och driver tolkföretaget Interpretek i Rochester. Denna trevliga och mycket generösa man hämtade upp oss på flygplatsen efter skräckfärden. Han körde oss till sitt kontor där vi fick träffa hans kollegor som berättade om deras sätt att utvärdera sina tolkars tolkningar. Vi fick se deras material som de använde och också deras analysmetod – kriterier i den osv. Vi blev så fint mottagna att det inte visste några gränser.

I full aktion med att berätta för RID om vår verksamhet. Det hela tolkas till ASL.

Michael Rizzolo är en fantastisk värd och han hade ordnat ett mycket givande program till oss under dagarna i Rochester. Vår färd gick dagen efter vidare till RIT – Rochester Institute of Technology, där vi träffade några personer anställda vid NTID – National Technical Institute for the Deaf. Vi fick först en rundtur på ASL av en student och senare blev vi tillskrivna ett rum dit de personer vi var schemalagda att träffa mötte upp. Behöver vi ens uttrycka vår tacksamhet!?!?

Vårt första samtal var med Rico Peterson som jobbar som chef för alla de tolkar som är anställda vid NTID och han berättade om hur han jobbar med utvärdering av tolkning. Han var också generös nog att visa oss den mall som han och Dennis Cokley, efter flera års arbete, tagit fram. Vidare träffade vi Lynn Finton, som är professor och också chef för tolkutbildningen vid NTID samt Marc Marscharc, själv forskare som bland annat har skrivit boken "Sign Language Interpreting and Interpreter Education" tillsammans med Rico Peterson. Vårt gedigna program avslutade vi tillsammans med en kvinna vid namn, Deborah Makowski. Hon innehar samma titel som vi – utvecklingsledare. Mycket intressant att höra henne berätta om hur hon jobbar med kvalitet och utveckling tillsammans med tolkarna vid NTID.

Efter en vecka med möten, samtal och upplevelser packade vi så ihop för hemresa. Det gick så där att ta sig hem. Tusen (överdrift) försenade/inställda flyg senare tog vi oss upp i luften och snart var vi åter hemma i Svedala.

En fantastisk resa på många sätt. Fina kontakter knutna, mycket kunskap intagen och massor av uppslag till det arbete vi nu sitter med – att ta fram en underlagsmall för utvärdering av oss tolkar här på Tolkcentralen i Örebro.

Text: **Christin Agnemyr** och **Cecilia Anfält**
Utvecklingsledare vid Tolkcentralen i Örebro

Tolktrycket träffar: Anne-Marie Ternstedt

Vi sätter oss ner i ett privat litet konferensrum för att dricka kaffe och intervjua Anne-Marie Ternstedt, biträdande rektor och linjeansvarig på teckenspråks- och dövblindtolklinjen på Nordiska folkhögskolan.

Anne-Marie har jobbat på Nordiska folkhögskolan i närmare 30 år, men ska nu gå i deltidspension. Redan som ung var hon intresserad av teckenspråk, då hennes mamma och två morbröder var döva. Familjen var alltså alltid tvåspråkig. Hon är utbildad grundskolelärare och ordnade kurser i teckenspråk på Nordiska folkhögskolan innan hon var med och grundade tecken- och tolkutbildningen.

Det var 1986 som Nils Zanders, dåvarande rektor, frågade om Anne-Marie skulle vara intresserad av att starta en tolkutbildning på skolan. Hon tackade ja, och en tolklinje för vuxna ordnades för första gången 1987, lokalerna var då i Göteborgs stad. 1989 flyttade kursen med runt 20 elever till Kungälv. Året därpå gjorde man ändringar och linjen blev en tvåårig utbildning. En liknande linje ordnades då i Sverige bara på Västanviks folkhögskola.

Utbildningen är i nuläget fyraårig. Det har tillkommit flera kurser med åren, vilket alltid har varit spännande och roligt för Anne-Marie. Eleverna som söker in till utbildningen har en väldigt varierande bakgrund. Gemensamt för alla är att de tycker jobbet och språket är väldigt spännande. I Sverige finns det i nuläget sju tolkutbildningar, vilket Ternstedt tycker är för många. Söktrycket till utbildningen är för låg. Kvaliteten och dynamiken i utbildningarna borde bli bättre.

Förutom folkhögskola finns det också en forskarlinje i Stockholm för tolkar, men folkhögskolor kommer alltid att behövas som en mera personnära utbildning.

Men hur ser framtiden ut för tolkarna? Behovet av tolkar kommer aldrig att försvinna, säger Anne-Marie. Fastän fler och fler gör en hörseloperation, kommer många familjer fortsätta att vara tvåspråkiga. Att bli anställd som tolk är ändå väldigt svårt, de flesta jobbar som frilansare med osäkra och ofta låga löner. Också jobbet som tolk var mera praktiskt förr, säger Ternstedt. Kunderna har blivit mer medvetna nu, och det ställer allt mer höga krav på tolkarna och deras utbildning. Det borde finnas flera fasta anställningar, och statusen som tolk borde höjas.

Anne-Marie Ternstedt blir pensionerad till 50%. Hon tänker fortsätta att jobba med TUFF, en grundutbildning för kontakttolkare som startas nu. Hon ser mycket fram emot att spendera mera tid med sina barnbarn, och att ha mer tid att resa. Det är lite vemodigt att släppa sin "bebis" som nu blivit stor, men hon känner sig positiv inför framtiden. Helt lämnar hon inte Nordiska folkhögskolan ännu.

Text och foto:
Paula Molander

Landstinget Sörmlands barnrättspris 2014

Den 27 maj fick Tolkcentralen Sörmlands informatorer ta emot Landstinget Sörmlands barnrättspris 2014. Juryns motivering:

Simone Ekstrand och Patricia Thell, Tolkcentralen
Som informatörer i landstingets Tolkcentral, har Patricia och Simone arbetat målmedvetet och engagerat med att förmedla och förtydliga barnets rättigheter. Deras arbete har gett såväl medarbetare som samarbetspartners bättre förutsättningar att stärka barnets rätt till delaktighet, integritet och skydd. Det har framför allt skapat bättre möjligheter för barn och unga med hörselnedsättning att vara delaktiga på jämlika villkor – att vara aktörer i sina egna liv.

Prissumman på 8000 kr ska användas för att utveckla barnrättsarbetet ytterligare på tolkcentralen.

Text: **Cecilia Franzén**
Foto: **Anette Sandberg**

Engelskan är ett rikt språk och har ett pris i dubbel bemärkelse för en svensk teckenspråkstolk.

Som tolk är det viktigt att förbereda sig inför uppdrag. Jag skulle tolka i ett sammanhang på engelska där jag visste att ordet fullmakt skulle förekomma och satte mig ner för att undersöka vad det skulle kunna heta på engelska. Det var mer komplicerat än jag kunde tro. Jag hittade snabbt fem olika begrepp på vad det skulle heta beroende på vilket sammanhang det skulle användas i. Under uppdraget användes inget av de fem begreppen jag kände till men väl ett sjätte och för mig obekant ord. Det hela ordnade upp sig fint ändå. Jag förklarade helt enkelt att jag som tolk inte visste vad ordet betydde och fick snabbt en förklaring från den ena av samtalsparterna. Vad skönt att vi tolkar kan få hjälp av förstående tolkanvändare som tar ansvar för att det ska bli goda samtal. Vi tolkar vet en hel del, men ingen kan kunna allt.

Här nedan kan ni läsa två meningar som jag har

satt ihop för att illustrera det jag tyckte var knivigt:

"By proxy you can commission a person to be your pleni potentiary. The delegate you have mandated need to bring the power of attorney when representing you at the bank."

"Genom fullmakt kan du ge fullmakt till en person för att bli din person med fullmakt. Ombudet med fullmakt behöver ta med sig fullmakten vid ärenden då hen företräder dig på banken."

Att tolka mellan svenskt teckenspråk och engelska kostar alltså tid i förberedelse, samt får mig att sätta värde på tolkanvändare som samarbetar för att kommunikationen ska fungera.

Text: **Brita Wideberg**

» Vi tolkar vet en hel del, men ingen kan kunna allt. «

I Tolktrycket 1-2015 publicerade vi ett porträtt av hedersmedlemmen Sylvia Bergqvist. I samband med detta tryckte vi också gamla listor på "krav" som ställdes på tolkar och tolkanvändare. Dessa listor blev dåligt tryckta och därför trycker vi nu dessa igen tillsammans med Ivar Wästheds inledande text. Vi ber givetvis om ursäkt för tryckmissen.

Tydliga roller

Under redaktionens besök hos Sylvia fick vi ta del av en del handlingar som hon sparar genom sitt långa yrkesliv. Någon gång i början på 70-talet gjordes det upp riktlinjer för att tydliggöra vad som var tolkens respektive tolkanvändarens (dövas) ansvar vid tolkning. Den delen som gäller tolken är troligen gjord av tolkutbildningen på Västanviks folkhögskola. Den andra delen förmodar vi är gjord av SDR. Ta gärna kontakt med oss i redaktionen om du har mer upplysningar kring dessa skrifter!

Notera särskilt att tolken skulle ha god hälsa (även mentalt), psykisk mognad och ha snabb reaktionsförmåga. Tolken ska ej hjälpa döva hela tiden. Det fördröjer utvecklingen mot självständiga döva.

Några exempel på dövas roll: inte använda tolken som anteckningsblock, inte klampa in och prassla med papper och att tolken kan behöva lugn och ro ibland t.ex. vid lunch och paus.

Idag kan man förstås dra på munnen åt en del av dessa riktlinjer.

Fanns det något nerskrivet för dövblindtolkning vid den här tiden?

Diskutera med dina kollegor vad du fortfarande tycker är aktuellt och hör av er till oss redaktionen! Varför inte skriva en artikel om era diskussioner?

Mycket nöje!

EXEMPEL PÅ KRAV SOM STÄLLS PÅ TOLKAR

god hörsel och syn
tydligt uttal
goda språkkunskaper
tolken skall inte vara dominant
Flexibilitet
taktfullhet
tålmod
flit
pålitlighet
lugn
neutralitet
tystnadsplikten skall respekteras
snabb reaktionsförmåga
god hälsa (även mentalt)
självdisciplin
kunskap om egna begränsningar
lämplig klädsel
livserfarenhet
förmåga att tolka allt som sägs i båda riktningarna
tolkning till olika nivåer
förmåga att förmedla stämningar, nyanser
tolken får inte låta känslorna ta överhanden
positiv attityd till döva
kunskap om tolkens roll
psykisk mognad
god allmänbildning
tolken skall inte "hjälpa" döva hela tiden, det fördröjer utvecklingen mot självständiga döva
förmåga att kunna avsäga sig uppdrag som inte behärskas
gott minne
koncentrationsförmåga
stresstolerans
medvetenhet om hur man påverkar andra
medvetenhet om hur man påverkas av andra
distans till tolkrollen
förståelse för vilka störningar som kan uppstå i en tolksituation och förmåga att undvika störningar
självförtroende

Dövas roll

- ej använda tolken som "anteckningsblock"
- ej använda barn, släkt som tolk
- ej komma med opassande kommentarer under tolkningen
- kräva att tolken har utbildning
- respektera hörande som vill ha tolk, ej se det som ett nedslag
- beställa tolk i god tid
- ange uppdrag, plats, tid, ämne, hur lång tid det tar
- kontrollera lokalen, tolkens placering
- begära ordet direkt av talaren
- uppträda värdigt
- vara aktiv, vara den som tar initiativ
- skilja på tolkens yrkesliv - privatliv
- våga säga ifrån - eller till
- förbereda sig och tolken före uppdraget, mötet
- inte känna sig tacksam (inför tolken)
- ange önskemål vid beställningen
- komma i god tid
- meddela eventuell försening, förhinder
- om mötet är inställt - avbeställ tolken
- anpassning vid användning av taltolk (ej teckna för fort)
- inte klampa in, inte prassla med papper, vara medveten om att tolken (och andra) hör
- vid missförstånd, konflikt, ta upp saken med tolken. Om det är känsligt, ta kontakt med Tolkcentralen
- ej använda tolken som "smakråd"
- ej beställa tolk i onödan till saker som kan klaras av utan tolk
- ha rätt att tala själv (tala om det innan om Du vill tala själv)
- när han/hon tecknar, inte använda rösten
- inte kritisera tolken bakom ryggen
- låta tolken få lugn och ro ibland, t ex vid lunch, paus
- ha kunskap om teckenspråket som ett språk
- tala kritik
- informera om tolkningen, "uppfostra" arbetskamrater, göra dem medvetna om tolkningen
- undvik "fika" under tolkningen
- om det inte finns någon tolk att få, ska mötet ställas in eller genomföras?
- "kolla" genom ögonkontakt med tolken
- teckna tydligt
- teckna ej "i händer" på varann
- ta kontakt med Tolkcentralen om tolken kommer försent eller uteblir
- om tolken inte förstår, teckna tydligt, upprepa!
- tolkmedvetande även för mindre barn

90-talets visioner om tolkutbildningen

De flesta känner kanske till att det pågår en utredning om våra tolkutbildningar av stadskontoret. Ett förslag väntas under hösten.

Marie Sikström är idag verksam vid enheten för teckenspråkstolkning vid Stockholms Universitet. I majnumret av Tolktrycket 1997 hade hon en del visioner om den framtida tolkutbildningen. Hösten 2013 startade den svenska tolkutbildningen på akademisk nivå. Det tog alltså 16 år att införliva Maries visioner. 1997 startade för övrigt den första isländska tolkutbildningen för teckenspråkstolkare på akademisk nivå. Mycket nöje!

Tolktrycket

Maj 1997

• Debatt • Debatt • Debatt • Debatt • Debatt

Vad har vi för visioner om den framtida tolkutbildningen?

Efter att ha jobbat några år som tolk känner man att det är välbehövligt att åter sätta sig på skolbänken för att fördjupa sina kunskaper i teckenspråk och tolkning. Därför satsar en del tolkar på vidare studier på 'Högre tolkutbildning' på Stockholms universitet. Efter tre terminers utbildning kommer tolkarna ut utan examen. Detta är olyckligt. Som tolk blir det svårt att förklara för chefer och andra kollegor att man har gått en linje på universitetet som inte ger examen. Därför tycker jag att man ska bygga på 'Högre tolkutbildning' till 80 poäng. Jag är medveten om att det är svårt för många att offra ytterligare en termin på studier då man kanske bor på annan ort och har familj och annat att ta hänsyn till. En lösning skulle därför vara att låta den sista terminen gå på halvfart och distans. Om man dessutom lägger in en 10p uppsats i ett tolkrelaterat ämne, så skulle även detta kunna göras på hemmaplan till stor del.

Jag tror att man har mycket att vinna på att lägga in en uppsats i tolkutbildningen. Då skulle vi äntligen få fram små forskningsarbeten om teckenspråkstolkning och några tolkar skulle kanske bli inspirerade att gå vidare och göra större undersökningar.

Sverige är ett av föregångsländerna när det gäller teckenspråksforskning men när det gäller forskning

om teckenspråkstolkning lyser Sverige med sin frånvaro. Därför bör man även skapa möjligheter för teckenspråkstolkare att gå vidare till forskarutbildning. Den stora bristen på forskning om teckenspråkstolkning gör att varje tolk på fältet får bli sin egen forskare för att ta reda på vad god tolkning egentligen är. Så varför inte göra det i mer organiserad form?

Om man får ha visioner på längre sikt skulle jag vilja se ett system som är mer renodlat och som bättre passar in i rådande skolsystem. Eftersom teckenspråk redan idag finns som C-språk i gymnasieskolan, borde all grundläggande teckenspråksutbildning ligga på denna nivå. Detta skulle innebära att ansvaret för teckenspråksutbildningen skulle ligga på folkhögskolorna, gymnasieskolorna och Komvux. På Komvux skulle den som har stora kunskaper i teckenspråk kunna gå upp för särskild prövning och på så sätt få en 3-årig gymnasiekompetens i C-språk. En förutsättning för att utbildningen på denna nivå skall bli av hög kvalitet är att lärarna är utbildade gymnasielärare. En sådan utbildning skulle kunna utvecklas genom samarbete mellan Lärarhögskolan och Stockholms universitet. Efter avslutade ämnesstudier i teckenspråk 60p kan man bygga på med Lärarhögskolans yrkespedagogiska år. Med lärarutbilda-

de teckenspråkslärare skulle ämnet teckenspråk som C-språk få dentrovärdighet och status som det förtjänar.

I ett system där teckenspråket fullt ut betraktas som ett C-språk, skulle det mest naturliga vara att all grundläggande tolkutbildning låg på högskolenivå. Där skulle man kunna tänka sig ett system där tolkutbildningen i sig skulle leda till en examen (80p), men även att den skulle kunna räknas in i en fil.kand. Vi skulle på så sätt få tolkar med en mängd intressanta kombinationer i sin examen. En kombination skulle kunna vara tolkutbildningen + engelska, tyska eller franska, för internationell tolkning. En annan kombination skulle kunna vara tolkutbildningen + pedagogik, för blivande tolklärare.

Ett spännande perspektiv tycker jag.

Jag kan se flera fördelar med ett sådant system. Dels får vi en klarare ansvarsfördelning mellan de olika utbildningsstegen, dels kan universitetet ägna sig åt det de är bäst på, nämligen fördjupade ämneskunskaper och forskning. Förutom detta får vi även en statushöjning av vårt yrke.

Jag är dock realist och inser att det finns flera hin-

der på vägen. Dels behövs mer forskning för att kunna fylla så långa utbildningar med ett vettigt innehåll, dels saknas kvalificerade lärarressurser. Men jag tror ändå att vi en dag blir tvungna att höja upp grundutbildningen till högskolenivå. Tendensen i samhället pekar mot att det i framtiden inte kommer att räcka med en gymnasieutbildning för att få jobb. I ett sådant perspektiv kommer vi att få en arbetsmarknad med allt fler högskoleutbildade och det är i denna miljö vi tolkar ska leva och verka. Då kommer det inte att räcka med den kompetens som vi har idag. Vi kommer att bli tvungna att hänga med i samhällets krav om vi ska kunna försvara våra löner och vårt yrkes status.

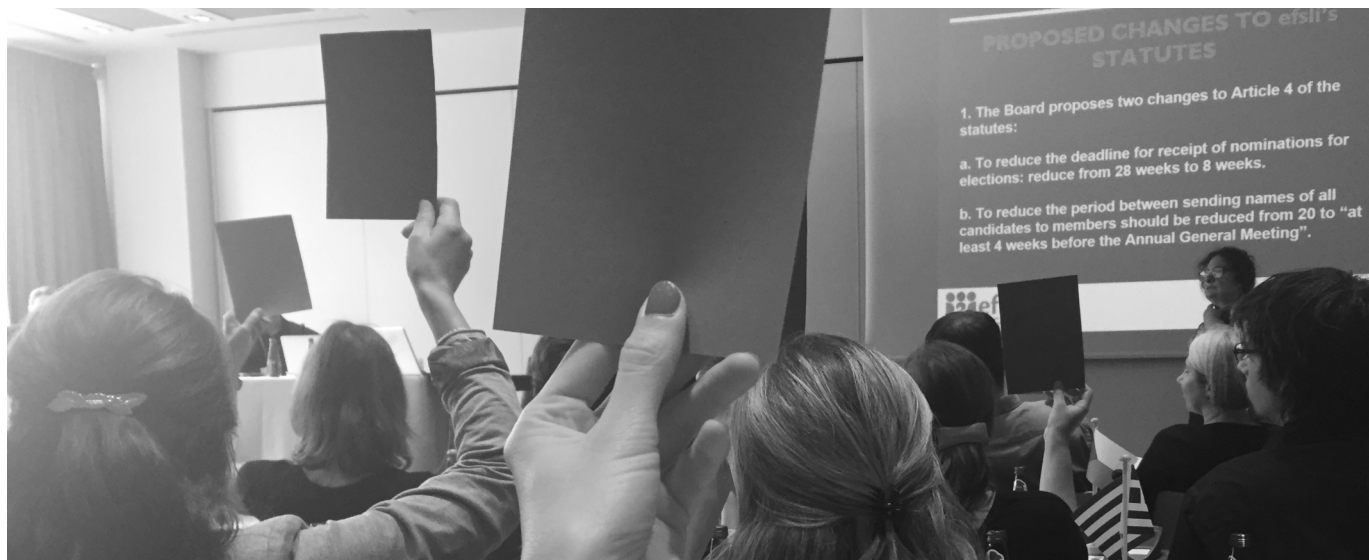
Det här är mina tankar om den framtida tolkutbildningen. Det skulle vara intressant att få ta del av andras tankar och visioner. Hör av dig till Tolktrycket.

Marie Sikström

• Debatt • Debatt • Debatt • Debatt •

Ett annorlunda årsmöte

Fredagen den 10 september deltog Märta Bergström och Stefan Coster som Sveriges delegater vid Efsli:s årsmöte i Warszawa. Det visade sig bli ett lite annorlunda årsmöte där varken styrelseval, eller handlingar kunde röstas igenom.

Efsli har haft ett turbulent år 2015. Efter att flera styrelseledamöter avgått från styrelsen (i olika omgångar och av olika skäl) och ett antal medlemsföreningar skickat in skrivelser till föreningen för att uttrycka sin oro, befann sig styrelsen i april 2015 minskad från fem ledamöter till tre, varav en tillfälligt invald som ersättare på kassörsposten. (se faktaruta)

Enligt Efsli:s stadgar krävs en styrelse på minst fyra ledamöter för att styrelsen ska vara legitim att handla å föreningens vägnar. Därför utlystes ett s.k. EGM (Extra-ordinary Meeting), ett extrainsatt möte vars enda uppgift var att välja in nya styrelseledamöter. Mötet skulle gå av stapeln i början av augusti 2015.

Under sommaren ställdes dock detta EGM in, när styrelsen, efter att ha rådfrågat advokater som tittat igenom Efsli:s stadgar, märkte att det i dåvarande stadgar inte var möjligt att välja in styrelseledamöter på andra möten än det ordinarie AGM. Dessvärre upptäcktes detta alltför sent för att valet

skulle kunna genomföras på AGM i Warszawa, eftersom stadgarna sade att nomineringar måste vara medlemmarna tillhanda senast 20 veckor innan årsmötet. Dessutom hade vid det här laget ytterligare en styrelsemedlem avgått, ordförande Peter Llewellyn-Jones, med förklaringen att han inte längre kände att han hade medlemmarnas fulla förtroende.

Stefan Coster och Märta Bergström

Sådan var situationen när jag och Stefan Coster för första gången representerade Sverige vid Efsli AGM i Warszawa. Styrelsen bestod i det här läget av ordförande Christian Peters (Tyskland), tidigare vice-ordförande, och två tillfälliga ledamöter; Lorraine Leeson (Irland) och Tobias Haug (Schweiz), som under våren haft som uppgift att arbeta med Efsli:s strategiska plan men i och med alla avhopp istället fått hoppa in i styrelsearbetet för att rädda upp situationen fram till mötet i Warszawa.

På grund av den allmänna oredan och ovanliga situationen för styrelsen hade nästan inga handlingar skickats ut i förväg (och de få som gjorts det hade inte nått fram till alla delegater), vilket resulterade i att ingenting av det man normalt röstar om på ett årsmöte kunde röstas om.

Det vi kunde rösta om var två motioner om stadgeändringar för att underlätta val av nya styrelseledamöter. Den ena för att förkorta tiden när nomineringar måste vara inkomna till

styrelsen från 28 veckor till åtta veckor, och tiden för när nomineringarna ska skickas ut till medlemmarna från 20 veckor till fyra veckor. Den andra för att möjliggöra styrelseval även vid EGM. Båda motionerna fick bifall från samtliga delegater.

Eftersom den tillfälliga styrelsen var för få för att vara legiti-

Kort historik:

September 2013- AGM i Ljubljana. 5 helt nya ledamöter väljs till Efsli:s styrelse.

September 2014- Josefina Kalousova (Tjeckien) avgår av personliga skäl.

Februari 2015- kassören Lieve Roodhooft (Belgien) kliver av styrelsen och ersätts av Lorraine Leeson (Irland), ordförande i Efsli:s Committee of Experts.

10 April 2015- Jolanda Peverelli (Nederländerna) avgår av hälsoskäl.

22 April 2015- Beslut om EGM (Extraordinary meeting) i augusti för att välja en ny styrelse.

27 april 2015- Ordförande Peter Llewellyn-Jones meddelar beslut om att avgå den 25 maj 2015.

Juli 2015- EGM i augusti ställs in.

10 september 2015- AGM & Conference i Warszawa, Polen. Ordinarie årsmöte.

13 december 2015- EGM

ma har man löst det så att de två som var nominerade att röstas in på EGM, Aleksandra Kalata-Zawlocka (Polen) och Ivana Bucko (Serbien), plus Efsli:s kontakt med Wasli, Christopher Stone (England), hoppar in i styrelsen fram till AGM 2016 eller tills ett EGM kan genomföras.

De sista timmarna på årsmötet ägnades åt att diskutera Efsli:s verksamhet för det kommande verksamhetsåret. En förändring i det bidrag Efsli får från EU gör att verksamhet som tidigare planerats ej kan genomföras, och den tillfälliga styrelsen har inte ansett sig ha mandat att ta så stora beslut om ändringar kring 2016 års verksamhetsplan. Ett fåtal konkreta förslag kom fram, t.ex. att minska på de nyhetsbrev och Efsli in brief som skickas ut till medlemmarna och lägga resurserna på en stark hemsida istället, och att istället för flera Efsli Schools per termin istället anordna ett fåtal större events per år, men tiden var för knapp och frågeställningen lite för oklar för att få till en riktig diskussion om Efsli:s framtid på sittande möte. Det hade vid det laget varit en lång dag där mycket tid och energi lagts på att förstå vad som hänt med styrelsen under det gångna året.

Men diskussionerna och möjligheterna att påverka verksamhetsplanen för 2016 kommer att fortsätta under hösten. Årsmötet beslutade att bilda en arbetsgrupp som har till uppgift att bl.a. utforma en enkät för att samla in medlemmarnas åsikter och idéer om vad Efsli ska arbeta med framöver. Det underlaget ska sedan ligga till grund för förslaget till verksamhetsplan 2016 som kommer att klubbas igenom på ett EGM i december 2015. Där kommer även övriga handlingar, såsom verksamhetsberättelse och ekonomisk rapport för år 2014 röstas om.

Som sagt har det varit ett turbulent år, och några få eldsjälare har gjort ett hästjobb för att hålla skeppet på kurs. De två administrativt anställda har också dragit ett stort lass. Även om förberedelserna och materialet var undermåligt var stämningen på årsmötet god. Förhoppningsvis kan den nuvarande situationen leda till ett ökat engagemang bland medlemsföreningarna, och en mer levande diskussion om vad vi som medlemmar vill ha Efsli till. Det får framtiden utvisa.

Text och Foto: Märta Bergström

Från tecknat till talat språk

Efsli:s årliga konferens hölls detta år i Warszawa och hade temat "To say or not to say – challenges of interpreting from sign language to spoken language".

Anna-Lena Nilsson

Öppningstalare var Anna-Lena Nilsson, professor i tolkning och teckenspråk vid Højskolen i Sør-Trøndelag, som höll en presentation under rubriken "Interpreting from signed language into spoken language: The skills and knowledge needed to succeed". I sin presentation gick hon igenom vilka svårigheter vi upplever i det som vi i vardagligt tal kallar "taltolkning" och varför vi upplever dessa. Hon passade dessutom på att tidigt ifrågasätta just begreppet "taltolkning" och föreslog istället att vi använder begreppen att tolka till svenska respektive att tolka till teckenspråk.

Beroende på situation ställs vi inför olika utmaningar, berättade Anna-Lena. I monologsituationer kan publiken påverkas av att tolken väntar en hel del innan hen börjar tala. Hörande personer har ofta svårt för tystnad och kan bli nervösa om det tar för lång tid innan de hör en tolkning. Kan tolken verkligen sitt jobb? Och vad skall man säga? Vilket språkregister passar i en specifik situation och vilka konnotationer har ord egentligen? Anna-Lena uppmanade oss tolkar att prata om hur folk pratar med varandra i olika situationer. Vilka ord används i vilka sammanhang och hur använder vi t ex vår intonation för att markera vad som skall komma härnäst?

I dialoger skall vi som tolkar inte bara översätta vad talarna säger och hur, utan också samordna turtagningen mellan två personer som följer två helt olika turtagningssystem. När det kommer till flerpartssamtal skall vi tolkar hantera alla de delar som nämnts ovan och ovanpå det ha koll på

vem som pratar. Som om inte detta var nog lade Anna-Lena till att vi som tolkar bör ha koll på varför den som talar i en grupp talar. Den person som t ex är den förste att börja prata på ett möte berättar något om sig själv och sin position på mötet. Kanske att den har en roll i gruppen som gör att denne kan ta turen när den vill, eller att det är en person som inte alls förstår turordningsregler. Hörande personer, i miljöer där hörandes turtagningsregler dominerar, förstår detta, men som tolk måste man överföra detta i sin tolkning genom att t ex överföra huruvida en person fick turen eller tog turen. Och om det blir tyst en stund, väntar hela mötet på att *någon* skall ta ordet eller väntar alla på att en *specifik person* skall ta ordet? Här är vi inte alla överens om vad som är tolkens uppgift och vad som inte är det.

Stephanie Feyne från USA berättade om hur otroligt mycket vår tolkning till talat språk påverkar hörandes bild av döva. Hon redogjorde bl a för en studie gjord i New York där blivande muséguider blev betygssatta av ansvariga chefer för ett museum. Guiderna som provguidade var döva och höll sin guidning på ASL. De bedömande cheferna var hörande och lyssnade på guidernas anförande tolkat till engelska. Varje anförande tolkades av ett par olika tolkar så att de hörande cheferna fick lyssna på flera olika tolkningar av en och samma källtext. Resultatet blev, föga förvånande, att chefernas bedömning av en och samma guide skiljde sig markant åt beroende på vilken tolkning de hörde. Mer förvånande var hur mycket av tolkningen som tillskrevs källtexten, alltså hur mycket av det cheferna hörde som tillskrevs den döve. Brist på terminologi, bristande språkstil, osäkert humande – allt tillskrevs den

Stephanie Feyne

Foto: Märta Bergström

döve trots att cheferna var fullt insatta i alla premisser för undersökningen dvs. de visste att det var en tolkning de lyssnade på. T o m uttalsfel hos tolken tillskrevs den döve. (Man trodde att tolken slant på tungan p.g.a. oklart budskap från den döve). Stephanie Feynes föredrag handlade om språkideologi och det vi kan lära av hennes studie är att vi tillskriver människor en väldig massa egenskaper utifrån hur de talar – och trots att vi vet att det är en tolkning vi lyssnar till tillskriver vi källspråkstalaren i stort sett alla de egenskaper vi hör i tolkens språk. För cheferna i hennes studie var det helt avgörande att det budskap de hörde innehöll korrekta facktermer, att det lät säkert, att det inte innehöll osäkra hummanden. Däremot brydde de sig inte om sådant vi tolkar gör i bakgrunden såsom att vi reparerar och disponerar om budskapet – de ville helt enkelt att det skulle låta bra.

För att exemplifiera sin poäng sa Stephanie Feyne att:
- ”Om jag vore döv skulle jag antagligen valt en manlig tolk att tolka mina ord p.g.a. den tyngd en manlig röst medför”.

Flera av föreläsarna nämnde den urgamla konflikten i synen på huruvida en tolk är starkast i tolkning till eller från sitt förstaspråk. Enligt det som brukar kallas den ryska skolan bör man se tolkning från sitt förstaspråk som den star-

kaste riktningen eftersom man har en bättre och djupare förståelse av källspråket. På andra sidan står den s.k. franska skolan som hävdar att tolkning till sitt förstaspråk gör att man snabbare och mer träffsäkert hittar synonymer och språkstil. En föreläsning som knöt an till detta tema hölls av Laurie Swabey & Brenda Nicodemus, båda från USA, som pratade om lurigheten att översätta kulturspecifika begrepp som inte har en ett-till-ett relation till andra språk. Publiken fnissade glatt åt deras exempel:

Laurie Swabey

Brenda Nicodemus

Efslis ordförande Christian Peters (th) håller anförande på international sign. Fr v: tolkning till finskt, norskt och polskt teckenspråk.
Foto: Märta Bergström

Cotisuelto – Karibisk spanska för en man som bär en skjorta ej instoppad i byxorna.

Kummerspeck – Tyska för att äta för mycket p.g.a. känslomässig stress.

Slampadato – Italienska för en person beroende av solarie-solande.

Som teckenspråkiga exempel från ASL tog de upp:

DEAF-HEART – ASL för att ha hjärtat i dövulturen.

THINK-HEARING – ASL för att tänka som en hörande.

ORAL – ASL för “den oralistiska traditionen.”

Swabey & Nicodemus pekade på att tolkning till och från just teckenspråk är en extra stor utmaning p.g.a. den stora bristen på ett-till-ett-förhållande mellan ord. Mellan två talade språk finns det betydligt fler lexikala motsvarigheter i de olika språken än det gör mellan ett talat och ett visuellt språk. Om de två talade språken dessutom delar etymologi är de lexikala motsvarigheterna ännu fler. Som exempel tog de en analys av lexikala bortfall eller fel i ett antal tolkningar av president Obamas installationstal. I tolkningen till franska räknade man till 8% fel eller bortfall på lexikal nivå, medan man i analysen av en mycket meriterad teckenspråkstolks återgivande på ASL räknade till ca 50% fel eller bortfall.

Givetvis skall man inte se dessa siffror som ett uttryck för tolkningens kvalitet utan just som ett uttryck för att talade och visuella språk på många sätt skiljer sig åt på lexikal nivå i mycket högre grad än talade språk gör. Därav den större arbetsbördan för oss teckenspråkstolkar. Detta är något vi som yrkesverksamma tolkar känner till, men som blir så mycket mer konkret när man ser det i siffror.

Programmet för årets Efsli-konferens var tolkning från teckenspråk till talspråk och förutom gemensamma föreläsningar på temat kunde deltagarna välja ett antal mindre workshops där man på olika sätt fick möjlighet att öva på, eller tala om, sina tolkningar till talat språk.

2016 kommer konferensen hållas i Aten, Grekland. Det kostar en rejäl slant att delta på dessa konferenser, men det är en fantastisk möjlighet till fortbildning om man har möjlighet att delta.

Text: **Stefan Coster**

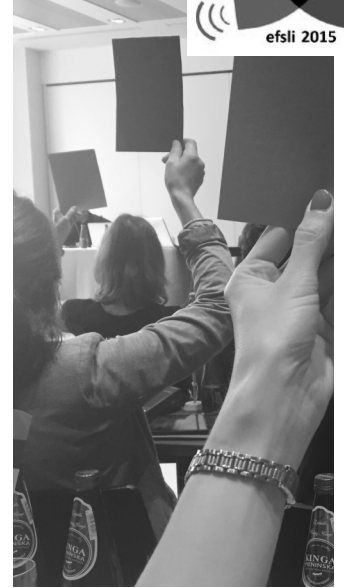
Jonas Brännvall, Tolkforall

Varför deltar du på Efsli?

-Jag kom främst hit för att delta i träffen för döva tolkar som hölls under två dagar precis före Efslis årsmöte och konferens. Som tolk och företagare ville jag se hur det ser ut runtom i Europa och kanske få idéer om hur man kan göra saker på ett nytt sätt. Här kan man också prata om tolkning på ett sätt som man sällan har möjlighet till hemma.

Vad tar du med dig?

-Jag blev förvånad över att det finns tolkar som vågar ta bort och lägga till saker i sin tolkning till talad svenska. Hur kan jag som döv veta hur jag blir tolkad på ett bra sätt? Om tolkar lägger till eller tar bort delar i sin tolkning, hur får döva personer veta det? Såna saker har jag börjat fundera på.

Gunvor Svensson, Tolkforall

Varför deltar du på Efsli?

Jag tyckte det var ett jättespännande med taltolkning som tema den här gången.

Vad tar du med dig?

Jag kommer precis från en rättstolkkursen i Örebro och där pratade de om projektet Justisign som de föreläser om här.

Jenny Lindström, Stockholms universitet

Varför deltar du på Efsli?

Jag jobbar på det nya kandidatprogrammet i tolkning på Stockholms universitet och vår chef tyckte det var viktigt för oss att åka på Efsli. I år var temat taltolkning som är ett viktigt tema.

Vad tar du med dig?

Att vara mer modig i att både lägga till och dra ifrån i min taltolkning.

Göran Alfredsson, Västra Götalandsregionen

Varför deltar du på Efsli?

För att jag ville titta på hur det fungerar med döva tolkar runtom i Europa. Detta vill jag ta med mig tillbaka och informera min verksamhet om.

Vad tar du med dig?

Vikten av samarbete mellan tolken och tolkanvändarna.

Malin Tesfazion, Stockholms universitet

Varför deltar du på Efsli?

Detta år var det absolut för ämnets skull. Ofta åker man för umgängets skull, men detta år var ämnet så väldigt intressant.

Vad tar du med dig?

Bekräftelsen på att samarbetet mellan tolken och den döva personen är det viktiga.

Tolkning är ett samspel

Nedanstående text är en kommentar skriven av Camilla Warnicke angående en krönika av Jakob Ratz Endler i läkartidningen 47/2014. Tre andra författare har kommenterat denna krönika på läkartidningens hemsida men vi har valt att endast publicera Camillas svar. Läs gärna hela tråden från krönika till kommentarer på lakartidningen.se

Samspel är komplext, speciellt om man inte talar och/eller förstår varandras språk. Det tycks vi alla kunna skriva under på. Det gläder mig att Chris Kosanovic tar till orda och engagerar sig för en dold, men ack så viktig funktion som tolken utgör inom (bland annat) vården. I sin krönika i Läkartidningen 47/2014 skriver Jakob Ratz Endler fram en erfarenhet som han har av en tolk vid ett tolkat samtal. Denna krönika påvisar att och hur tolken förväntas fungera som ett relä. Redan här (innan mötets början) föreligger en diskrepans mellan förväntningar på tolken och tolkens uppdrag: idealbilden av vad en tolk skall göra skiljer sig mellan tolkanvändare/na och tolken. Jakob Ratz Endler påvisar även att det föreligger en kunskapsasymmetri i mötet oavsett närvaro av en tolk eller inte. Frågan är: Hur kan vi förstå varandra och hur kan vi åstadkomma en (någotsånär) gemensam förståelse mellan samtliga interaktionsdeltagare?

Jag är den första att hålla med Chris Kosanovic att vi bör använda av Kammarkollegiet auktoriserade tolkar och att rätts- och patientsäkerhet får kosta och inte primärt skall värderas ur ett pengaperspektiv. Däremot blir jag oroad över påståendet av att man kan "slappna av och prata med patienten som om denne förfogar med det svenska språket till fullo" om tolken är auktoriserad. Jag framhåller, med belägg inom rådande tolkforskning, att samtliga parter i en interaktion deltar (på ett eller annat sätt) i interaktionen, vilket medför ansvar.

God tolksed skriver fram att "tolkens uppgift är att möjliggöra kommunikation mellan personer som inte talar samma språk", varvid frågan uppkommer: vad innebär det att "möjliggöra" kommunikationen? Charlotta Plejert och Eleonor Antelius hävdar att förberedelse är av stor vikt vid ett tolkförmedlat samtal men att detta brister vid vissa kliniker. Detta påstående påtalar att såväl brukare som tolk har ett ansvar för situationen. Tolken skall tolka precis det som sägs på det sätt som det sägs, vilket är en idealbild av tolken och framstår som en självklarhet vid en första tanke. Vid närmare eftertanke: en utopi! Kan tolken veta precis vad som sägs och objektivt bedöma hur något sägs? Är tolkens uppfattning (och referensramar) objektiva och allena rådande?

Ur ett mer traditionell perspektiv på språk så bär ord mening och ord har betydelse i ett visst lingvistiskt system. Ser vi däremot språkande ur ett modernt, dialogistiskt perspektiv på språk, skapar människor mening genom bland annat språk(ande) i social interaktion. Interaktionen och språket är avhängigt hur orden förstås och används i tid och rum. Utifrån en dialogistisk syn på språk är det tolkade mötet ett samspel mellan interaktionsdeltagare, vilka varken kan eller bör avsäga sig ansvar för interaktionen. Betänk Jakob Ratz Endlers tanke: "När vi ber en överviktig patient att tänka på sin vikt är det säkerligen något som han eller hon redan gör, och vår uppmaning ger inte någon vidare vägledning. Vad betyder egentligen »att sköta

magen« och hur ska någon kunna svara ja eller nej på den frågan?". Här visar Jakob Ratz Endlers på att språkande inte kan ses ur (enbart) en traditionell syn på språk eftersom det som sägs, sägs på det sätt det gör avhängigt av kontext: tid, rum, interaktionsdeltagare mm. Jakob Ratz Endlers själv påvisar att tolken inte kan vara ett relä. Tolkning är en balansakt mellan tre eller flera samtalsdeltagare med sin respektive förförståelse.

Min konklusion är att: Tolken är ingen hjälpare, ingen överföringskanal, inget relä eller robot. Inte heller ett orakel som kan plantera in förståelse i hjärnan hos någon annan. Tolken är en interaktionsdeltagare med en speciell position i samtalet, en människa som skall möjliggöra kommunikation. På min inledande fråga: "Hur kan vi förstå varandra och hur kan vi underlätta en (någotsånär) gemensam förståelse mellan samtliga interaktionsdeltagare?" är mitt klara svar: samtliga interaktionsdeltagare måste ta ansvar i interaktionen för att vi skall ha en chans att göra det omöjliga möjligt till viss del; det att uppnå något sånär överlappande förståelse. Hur detta kan ske svarar delvis Plejert och Antelius på. Mycket finns dock kvar att forska vidare på. Låt oss ytterligare belysa och lyfta fram diskussioner om tolkar och tolkning och sätta fokus på denna förhållandevis bortglömda part inom vården.

Camilla Warnicke,

Auktoriserad tolk mellan svenska och svenskt teckenspråk, Universitetssjukvårdens forskningscentrum

Jäv: Samarbetar med Charlotta Plejert

Denna text publicerades på läkartidningens hemsida den 30 april 2015

2015 efsli Autumn school Interpreting for the Deafblind

Linda Eriksson och Karin Bäckgren

Helgen den 25-27 september stod STTF som värd för efsli school med temat "Interpreting for the Deafblind".
Lärare var Linda Eriksson och Karin Bäckgren.

Malin Karlsson

Den enda deltagaren från Sverige var Malin Karlsson som till vardags arbetar på Mullsjö folkhögskola. Malin är nöjd med kursen och tyckte det kändes bra att få en teoretisk grund att lägga till sin praktiska erfarenhet efter snart tio år i yrket.

-Vi hade både teoripass och praktiska övningar under helgen och det var värdefullt att kunna lyfta olika frågor kopplat till dövblindtolking. Extra kul var det att få göra detta med kollegor från Holland, Tyskland och Danmark, berättar Malin.

Efsli school arrangeras som ett samarbete mellan Efsli och en nationell tolkförening. STTF är medlemmar i Efsli vilket innebär att efsli school är öppen för dig som är medlem i STTF. Håll koll på efsli.org för kommande Efsli schools.

Text: **Stefan Coster**
Foto: **Märta Bergström**

Foto: Märta Bergström

Ännu mera fortbildning!

21-22 januari

Steg 2 i Att tolka till och från engelska som tredje språk med Maya de Wit.

Kursen är en påbyggnadskurs för dig som deltog i Steg 1.

23-24 januari

STTF anordnar fortbildnings- och årsmöteshelg i Stockholm.

Eftersom du läser detta har du tillgång till Tolkstrycket och kommer därför inte missa vare sig inbjudan eller mer information, men ta fram kalendern och boka in dessa datum redan nu!

Var du på årsmötet i Härnösand och vill ha några av helgens föreläsningar i skriftlig form? Eller missade du kanske den helgen och vill ta chansen att ta del av forskning och nyheter från tolkvärlden?

Vi har samlat texter från några av föreläsarna i STTF:s första konferensvolym. 54 sidor tolkning för endast 60:- plus frakt. Beställ på kontakt@sttf.org

**VILL DU HA MED NÅGOT I NÄSTA NUMMER?
MANUSSTOPP 8 NOVEMBER 2015**